

פיהמ"ש כרתות פרק שלישי משנה י - ב לרמב"ם שצו

ע"פ כי דוגמת ימים שבנתיים בנדה הוא שיבעול (סו) בשבת ובנדה (סו), שהוא חייב על כל אחת ואחת (סו). ואחר כך תטהר ותטמא ויבעול שנית, ויהיה כדוגמתה [א] הביא דוגמאות מן המאכלות והמלאכות והביאות, מה שהזכרנו משגגת שבת וזדון מלאכות דמיון חזק והנדה מוזהרת עליו, תאמר בשבת שאין בה אלא אוהרה אחת. אמר לי הפא על הקטנות יוכיח, שאין בה אלא אוהרה אחת ותייב על כל אחת ואחת. אמרתי לו לא, אם אמרת בבא על הקטנות שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן, תאמר בשבת שאין בה לא עכשיו ולא לאחר זמן. אמר לי הפא על הפהמה יוכיח. אמרתי לו הפהמה בשבת.

פרק רביעי

[א] ספק אכל חלב ספק לא אכל, ואפילו אכל ספק יש בו בשעור וספק שאין בו, ואפילו [עו] יש בו, חלב ושומן לפניו, אכל את אחד מהן ואין ידוע אי זה מהן אכל [עט], אשתו ואחותו עמו בבית, שגג באחת מהן ואין ידוע באי זה מהם שגג, שפת יום חול ועשה מלאכה באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן עשה, מביא אשם תלוי. [ב] בשם שאם אכל חלב וחלב בעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת, כך על לא הודע שלחן אינו מביא אלא אשם אחד. אם היתה ידיעה בנתיים, בשם שהוא מביא חטאת על כל אחד ואחד כך הוא מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד.

[עו] נד"ו לימא ואלפילו יש בו. [עט] ועי' לרבינו נחיצורו (הל' שגגות פ"ח ה"ג) שכתב דטעם החילוק בין אם חלז ושומן לפניו לחמיכה אחת ספק חלז ספק שומן, דנשמיכה לפניו היא חקצע חסורא, משא"כ בספק חלז וספק שומן דל"כ חסור קצו. וכן העמיק הר"ב. והכס"מ (ס"ד) תמה דטעם זה אמר רב נחמן בגמ' (ז' ע"ג), ורבי זילא ורנא חס להו טעמים אחרים, וא"כ הו"ל לרבינו לפסוק כרנא דהוא חמרא. ועי' תויו"ט, קרית ספר, שו"ת לרד"ק (שגג פט"ו מ"ז), תוספות חדשים, ערוך לגר וליקוטי הלכות מה שמילנו זה.

הערות וביאורים

(סו) וב"פ רבינו בחיבורו (הל' שגגות פ"ח ה"ח) לגבי שבת שבשגגת שבת וזדון מלאכות חייב על כל אחת ואחת, וכן לגבי נדה (ס"ה פ"ה ה"ה). ועי' בהערה הבאה משנ"כ בזה. (סו) בד"ו [ע"פ מהדור"ק] איתא: ואינה הלכה אלא הואיל ואין שם ידיעה בינתיים אינו חייב אלא אחת רוצה לומר על ההבערה. ע"כ. ושוב מחק רבינו ותיקן כדלפנינו. ולכאורה נראה שאין סתירה לדינא בין המהדורות, אלא דבמהדור"ק קאי רבינו לפי האוקימתא שהעמיד שם דמירי בעושה אותה מלאכה ממש בכמה שבתות כגון הבערה, וע"ז כתב דאין הלכה כרבי אליעזר דחייב על כל אחת ואחת אלא חייב אחת על כולן, ובמהדור"ב דכתב דהלכה דחייב על כל אחת ואחת היינו לפי האוקימתא דהעמיד בעושה מלאכה אחת מעין מלאכות הרבה, ובוזה דוקא פסק דחייב על כל אחת ואחת. וכן משמע בחיבורו (הל' שגגות פ"ח ה"ח ט) דדוקא בכח"ג דעשה כמה מלאכות מעין מלאכה אחת חייב על כל אחת ואחת. והשפת אמת (טו ע"ג) תמה על דברי רבינו בפירושו כאן דבעיקר הפירוש תפס רבינו כרב חסדא דשגגת שבת וזדון מלאכות בעי מיניה, ומ"מ כתב דלא קיבל רבי עקיבא מרבי אליעזר,

והיינו דלא כרב חסדא דאמר דקיבלה מיניה. וכן תמה על מש"כ הכס"מ (ס"ה) דרבינו פסק כרב חסדא, דא"כ אמאי במלאכה אחת ממש בכמה שבתות משמע שם דפסק דאינו חייב אלא אחת, [וכן תמה הלח"מ, יע"ש שהאריך בזה]. וכתב דלכאורה משמע דרבינו פוסק דלא כרב חסדא ולא קיבל רבי עקיבא מיניה, ורק במלאכות הרבה מעין מלאכה אחת ס"ל דחייב על כל אחת ואחת, ומ"מ תמה דמג"ל לרבינו לחלק בזה. ועי' מרכבת המשנה (שגג פ"ח ה"ט) מש"כ בדברי רבינו בפירושו ובחיבורו, וכן יעוין בשו"ת אבני נזר (מו"מ סי' קט"ק) שהאריך שם [המחבר ואביו בעל האגודת אוזב] בכל הסוגיא, ובדעת רבינו בזה. והאור שמח (ס"ה פ"ה) וצפנת פענח (הל' ממנו עניי ע"מ ק"ה) הקשו עוד עמש"כ רבינו דדוקא בכמה מלאכות מעין מלאכה אחת חייב על כל אחת ואחת, דהרי שבת ונדה בחדא מחתא נאמרו במתניתין, ולגבי נדה הוי שם ביאה אחת ואעפ"כ מחייבין על ביאה וביאה, יע"ש מה שתירצו בזה. (ס"ה) בד"ו הובא כאן בטעות הפירוש למשנה ב', ועל משנה ב' לא הובא שום פירוש.

לרמב"ם

כרתות פרק רביעי משנה ג

שיצח פיהמ"ש

ואמר ר' יהודה שהוא פטור לדעת ר' יהושע אפילו מאשם, לפי שאמר ה' במי שנתחייב אשם תלוי [ויקרא ה, יז] ולא ידע, פרט לזה שידע שחטא [יט ע"ג], שזה שמסתפק אם חטא או לא חטא

הוא זה שביא אשם תלוי, אבל זה שודאי לו שחטא אלא שאין חטאו מוגדר אינו חייב אשם תלוי, וגם לא חטאת שהרי לא ידע כמה חטא. וכך ההלכה אינו חייב באשם תלוי אפילו על עשיית מלאכה בין השמשות (עד). אבל (עז) העושה מלאכה בשבת ולא ידע מעין אי זו מלאכה עשה הרי זה חייב אשם תלוי, לפי שהאסור נקבע ואין אנו יודעים אם הוא חייב או פטור, שהרי אלו ידענו מעין איזה אב עשה ידענו אם נתקיימה לו בזה מלאכה או לא נתקיימה,

לפיכך יביא אשם תלוי כמו שהזכיר ר' יוסי (נז). והשמיענו מחלוקתם בחלב ונותר שיתכן שיוודע באי זה מהן חטא, וכן בעושה בין השמשות שאי אפשר לו שידע לעולם באי זה מהן חטא, כמו שביארנו כמה פעמים [דמאי פ"א מ"ה, שבת פ"ג מ"ז ופ"ד מ"א] שבין השמשות ספק מן היום ספק מן הלילה ואי אפשר לעמוד על אמיתותו, וכן באשתו נדה ואחותו שיתכן שתדע אחת

בנתים, כי הספק לחיוב (סז) האשם הוא כמו הידיעה לחיוב החטאת [יט ע"ג] (נז). כיצד, אכל חלב ושוב נסתפק לאחר אכילתו אם הוא חלב טהור או לא, ואחר כך אכל חלב ושוב נסתפק גם כן אם הוא טהור

או אסור, הרי זה מביא אשם תלוי על כל חלב וחלב.

[ג] ר' אליעזר אומר חייב ממה נפשך כי באיזה שיהיה משני המעשים שעשה חייב הוא עליו. ור' יהושע אומר אשר חטא בה [ויקרא ד, כג] עד שיוודע לו כמה חטא ואז יתחייב קרבן חטאת [יט ע"ג]. ור' אליעזר אומר בה פרט למתעסק. וענין מתעסק "משתגל" (נא), כלומר אם אין מטרתו וכוונתו בהכרח לאותו המעשה, אלא היתה כונתו להתעסקות ולמשחק (נב), ואין אצלו הבדל בין אם יהיה אותו המעשה שהוא מתעסק בו או זולתו, הרי הוא פטור בשבת בלבד, כי העיקר הנכון המתעסק בחלבים ובעריות חייב, בשבת פטור, מלאכת מחשבת אסרה תורה [סז ע"ג]. ופירושו כי אדם שאכל דבר מן האיסורין או בא על אחת מן האסורות דרך שחוק והתעסקות הרי הוא חייב, ואם עשה מלאכה בשבת דרך שחוק הרי הוא פטור כמו שביארנו בשבת (נג).

הערות וביאורים

(סז) בד"ו: כי על הספק אין מביאין. [והוסגרה תיבת 'אין' בסוגריים עגולים]. (נז) והיינו כדאמר רבי יוחנן ורבא בגמ', ודלא כריש לקיש ורבי זירא דסבירא להו ידיעת ספק הוי נמי ידיעה לחלק לחטאת, שאם יוודע לו לבסוף יתחייב על כל מעשה ומעשה אפילו לא היתה לו רק ידיעת ספק ביניהם ולשיטתם ההיקש דחטאת ואשם הוא היקש גמור. וכ"פ רבינו בחיבורו (הל' שגגות פ"ח ה"ח). (נא) תרגום מילולי. [וכ"כ רבינו בפירושו (שקלים פ"ו מ"ג)]. (נב) ע"י לרבינו בחיבורו (הל' שגג פ"י ה"א) שכתב: הצד אחד מכולן בין לצורך בין שלא לצורך או לשחק בהן חייב הואיל ונתכוין לצוד. עכ"ל. הרי שלצורך משחק חשיב מעשה המחייב, וכאן כתב דהוי מתעסק. וע"י משנת יהודה (ס"א פ"י ה"ד) דביאר עפמ"ש"כ החזו"א (סי' י ס"ק ד) לבאר דברי רבינו בחיבורו שם, דהאי לשחק הוא שאוהב לשחק עמהן לצוד ולשחרר ולחזור לצוד ולשחרר, ע"ש. ולפ"ז יש לבאר דכוונתו בפירושו כאן דעצם הצידה היא שלא

בכוונה אלא תוך כדי משחק בעלמא כעין תלוש ונמצא מחובר. (נג) לא מצאתי בפירוש רבינו למשניות במסכת שבת, וכן לא מצאתי במשנה ובגמרא בשבת, [ואולי כונתו לפירושו לגמרא שבת שאבד מאתנו בעו"ה]. (עד) בד"ו [ע"פ מהדו"ק] איתא: ופסק ההלכה שהוא חייב באשם תלוי ואפילו על עשיית מלאכה בין השמשות כמו שזכר ת"ק. ע"כ. ושוב חזר רבינו ותיקן כדלפנינו, וכ"פ רבינו בחיבורו (הל' שגגות פ"ח ה"ה). (עז) בד"ו ליתא לכל פסקא זו, מכאן עד 'והשמיענו מחלוקתם'. (עז) דברי רבינו כאן לכאורה צ"ב. דאף דעיקר דבריו דבגונא דעשה מלאכה ואינו יודע מעין איזה אב הוא חייב אשם תלוי, זה ניחא משום דכיון דאינו יודע מעין איזו מלאכה, שמא אי"ז מלאכה כלל. אך מש"כ 'כמו שהזכיר רבי יוסי' אינו מובן דלכאורה ע"כ רבי יוסי דאמר לא נחלקו אלא על העושה ואין יודע מעין איזה מלאכה עשה לא מיירי בכה"ג, דע"ז לא היה רבי אליעזר מחייב חטאת משום שודאי עשה

פיהמ"ש כרתות פרק רביעי משנה ג - ד לרמב"ם שצט

מהן ויהיה ודאי לה אע"פ שאין זה ודאי לו, אמר שבכל אלה ר' אליעזר מחייב חטאת, ור' יהושע פוטר אפילו מאשם תלוי (עו).

[ד] משם אחד כגון שתי נשיו נדות עמו בבית או

שתי אחיותיו (עח) ושגג

באחת מהן ואין ידוע באי

זו מהן שגג (עט). וכבר

ביארנו כמה פעמים [לעיל מ"ג,

יומא פ"ג מ"ה] שמלאכת מחשבת

אסרה תורה, וכל זמן

שנתכוון ללקט תאנים ולקט

ענבים פטור בין לר' יהושע

בין לר' אליעזר. ומה שאמר

ר' יהודה שהם חלוקים בזה

הוא כפי שאפרש, והוא שר'

יהודה אומר שאם נתכוון

יוסי לא נחלקו על העושה מלאכה

בין השמשות שהוא פטור, שאני

אומר מקצת מלאכה עשה מהיום

ומקצתה למחר, על מה נחלקו, על

העושה פתוך היום ואין ידוע אם

בשבת עשה אם ביום הפעורים עשה, או על העושה ואין ידוע

מעין אי זו מלאכה עשה, ר' אליעזר מחייב חטאת, ור' יהושע

פוטר. אמר ר' יהודה פוטריו היה ר' יהושע אף מאשם תלוי.

[ד] ר' ישמעאל [עט] שזורי ור' שמעון אומר [פ] לא נחלקו על

דבר שהוא משם אחד שהוא חייב, ועל מה נחלקו, על דבר

שהוא משני שמות, שר' אליעזר מחייב חטאת, ור' יהושע פוטר. אמר ר' יהודה אפילו

נתכוון ללקוט תאנים ולקט ענבים, ענבים ולקט תאנים, שחורות ולקט לבנות, לבנות

ולקט שחורות, ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר. תמיה אני [פח] אם יפטר בזה

[עט] וכע"ז צירושלמי (שנת פ"י ה"ד), ושם רבי ישמעאל השזורי ורבי שמעון. ובמורה נבוכים (ויקרא חובה פ"ו) איתא רבי ישמעאל ורבי שמעון שזורי, ועי' יפה עינים שכח דט"ס צירושלמי, דלא מצינו רבי ישמעאל השזורי ויש להוסיף דלא נמצא גם צננין שמנה רבינו בהקדמתו לפירוש המשניות (ד"ה הפרק השביעי) בכלל החכמים שמכרו בשמועה אחת בלדג, וז"ל כמורה נבוכים רבי ישמעאל ורבי שמעון שזורי. וכ"ה לפנינו ד"ו כאן. [אלא שצמשינו ד"ו איתא רבי שמעון שזורי ורבי שמעון, וכ"ה בגמ' (כ ע"א), וצמשינו שצמ' איתא להיפך: רבי שמעון ורבי שמעון שזורי]. [פ] כ"ה צמ"י רבינו וצמ"ה כמ"י [צריטש מוזיאום וכללין]. וצד"ו: אומרים. [פח] וכן הגירסא צמשינו שצממרא ד"ו וצמ"י של המשניות [עי' שנינו נוסחאות צמשינו]. וצמשינו שצמשינו ד"ו איתא: אמר רבי יהודה תמה אני. ע"כ. והר"ב כתב דגרסינן 'אמר ר"ש. [וכן נוסף לפנינו צמשינו שצממרא ד"ו צממריים מרובעים]. וכן מצאנו בפירוש רבינו כאן דרבי שמעון אמר תמיה אני אם יפטור בזה רבי יהושע. ויש להסתפק אם חזר צו רבינו וגרס כן צמשינו, או דלע"פ צמשינו גרס רק תמיה אני, מ"מ מפרש דזה אולי על רבי שמעון]. וצמ"י (יט ע"א ד"ה ותמיה) מצאנו להדיא דרבי יהודה הוא דקאמר ותמיה אני.

הערות וביאורים

מלאכה, דהרי זה גופא הספק אם עשה מלאכה או לא. (עו) כן לא. ועי' לרבינו בחיבורו (ה'י סגנון פ"ח ה"ג) שכתב ג"כ שאם עשה מלאכה ולא ידע מעין איזו מלאכה עשה מביא אשם תלוי. וביאר שם הלחם משנה דמירי בכה"ג דכיון שאינו יודע מעין איזו מלאכה היא יש ספק אם עשה מלאכה או לא, והוסיף דא"ז כגונא דמתניתין דהעושה מלאכה ואין יודע מעין איזו מלאכה, דבזה לא היה מחייבו רבינו באשם תלוי, כיון דאיהו גופיה פסק (ס"ה ה"ח) כרבי יהודה. [וכן מוכח מטעם הנ"ל דע"ז לא היה פליג רבי אליעזר]. ובגוף דברי רבינו שם יעוין בכס"מ שהבין דגם שם מירי בגונא דיודע שעשה מלאכה רק שאינו יודע איזה אב מלאכה הוא, ולפ"ז תמה דרבינו סותר דברי עצמו וכקושית הלח"מ הנ"ל. ואף דבגוף לשונו שם יל"פ כדבריו, בלשונו כאן לכאורה משמע להדיא דמירי בגונא

דמספקא ליה אם עשה מלאכה כלל או לאו. (עו) כן נוסח מהדו"ב, ותיקן כן רבינו כמו שתיקן לעיל וכנ"ל בהערה. אך בד"ו [ע"פ מהדו"ק] איתא: ור' יהושע מחייב אשם תלוי. ע"כ. ועי' בשאלת הכהנים תורה (יט ע"א) דכתב דהטעם דבתחילה פסק כרבי שמעון (יט ע"א) דחייב אשם תלוי אף דקי"ל [עירובין מו ע"ב] דהלכה כרבי יהודה לגבי רבי שמעון, משום דבתוספתא (פ"ז ה"ט) מבואר דרבי יוסי סבר נמי כרבי שמעון, והטעם דלבסוף פסק כרבי יהודה משום דחכמים (יח ע"א) סברי כרבי יהודה, יע"ש. (עח) בד"ו במקום 'נשיר' כתב 'נשים', ובמקום 'אחיותיו' כתב 'אחיות'. ואינו מדויק, דשתי אחיות סתם שאינן אחיותיו אין לו שום איסור בביאת אחת מהן. (עט) וכן העתיק הר"ב. ותמה תורעק"א ע"ז דבכה"ג אפילו בנדה וטהורה עמו ונתכוין לטהורה ובא על הנדה דהוי מתעסק גמור ג"כ

פיהמ"ש

ד, [ג] אִשֶּׁר חָטְא בָּהּ, פָּרַט לְמַתְעַפֵּס. ר' יְהוֹשֻעַ, אִם בֵּן לָמָּה נֶאֱמַר [ויקרא פרק חמישי]

[א] דם שְׁחִיטָה בִּבְחֶמָה וּבְחֶה וּבְעוֹפוֹת, בֵּין טְמֵאִים בֵּין טְהוֹרִים, דָּם נִחְיָה, דָּם עֶקֶר, דָּם הֶקָו [פג] שֶׁהִנֵּפֵשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ [פג], תֵּיבִין עָלָיו. דָּם הַמְּחֹל, דָּם הַלֵּב,

..... **הערות וביאורים**

חייב, משום דמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה. אמנם רש"י (יט ע"א ד"ה על דבר) פירש דשם אחד היינו כגון שתי אילנות ממין אחד ולא ידע אם לקט מזה או מזה. (פ) בד"ו נוסף: חייב. ולכאורה א"א לגרוס כן, דהא רבינו כאן מפרש קרא ד"אשר חטא בה" מה אתא למעט, כמבואר במשנה גופה 'א"כ למה נאמר אשר חטא בה פרט למתעסק'. (פא) בד"ו [ע"פ מהדו"ק] איתא: והלכה כרבי יהושע כמו שפירש אותו רבי יהודה, ולפיכך פסק ההלכה שאפי' שגג בב' נשוי נדות שהם משם אחד חייב אשם תלוי לדעת רבי יהושע וחסאת לדעת ר"א, והלכה בזה גם כן כר' יהושע. ע"כ. וחזר רבינו ותיקן כדלפנינו. וכ"פ רבינו בחיבורו (הל' שגגות פ"ג ה"ח). ולכאורה נראה דבתחילה סבר רבינו דרבי יהודה דמתניתין פליג ארבי ישמעאל ורבי שמעון שזורי וס"ל דאפילו בשם אחד פליגי.

פיהמ"ש כרתות פרק חמישי משנה א - ב לרמב"ם תא

עצמו חייבין עליו כרת לפי שהוא הדם העיקרי נכנס
 ע"פ (ז). ודע שהעיקר אצלנו דם השרץ כבשרו לענין
 הטומאה, וכבר הזכרנו זאת [מיטריס פ"ז מ"ו] ועוד נבארנו
 במקומו בסדר טהרות [בהקדמה לנלים ד"ה טומאת שרץ; מכשירין

פ"ו מ"ה]. וכן מי שאכל כזית

מדם השרץ לוקה משום
 אוכל שרץ, לא משום אוכל
 דם. אבל דם דגים וחגבים
 הרי הוא מותר לכתחלה. ודם
 דג טמא אסור (צא) ואין
 לוקין עליו לא משום דם
 ולא משום שרץ המים, ודע
 זאת. ואין הלכה כר'
 יהודה (צב).

[ב] חכמים אומרים כל
 שחייבין על שגגתו חטאת
 הוא זה שחייבין על לא הודע
 שלו אשם תלוי. והנהנה מן
 ההקדש בשגגה שהוא חייב
 מעילה, הואיל ואינו חייב

אלא אשם ודאי על שגגתו, לא יביא אשם תלוי
 על לא הודע (צג) אם נסתפק האם נהנה או לא
 נהנה. ור' עקיבה אומר כל שחייבין על שגגתו קרבן,
 אפילו היה אשם (צד), חייבין על לא הודע שלו
 אשם תלוי. ומה שאמר אם ספק אין כונתו בזה

בתחלת ההקזה ונשאר לקלח קלוח ונפסק (פו) ומקלח
 קלוח ושוב נפסק, ולא יארע זה אלא כשמתמעט
 הדם מאד ולא נותר ממנו אלא בשיעור מועט בעורקים,
 והטבע מתאמץ להחזיקו ואינו יכול בגלל תשות הכח
 וחולשתו, וכל זמן שהטבע

מתגבר ומתאמץ הוא מחזיקו,
 וכאשר הוא נסוג ונחלש הוא
 מקלח ויוצא, וזה לא יארע
 אלא כשהמות קרב ובא, והוא
 כמו דם תמצית (פז).
 אבל (פח) הדם הניגר
 ברציפות הרי הוא דם
 שהנפש יוצאה בו, וזהו
 שהתבטאו עליו באמרם נכנס

ע"פ (פח) אי זה הוא דם הנפש
 כל שהוא מקלח. ודע כי דם
 האדם אע"פ שאין חייבין
 עליו כרת הרי הוא אסור
 ואסור לאכלו לכתחלה,
 והואכלו אינו חייב
 מלקות (פט), וכן דם שקצים ורמשים. אבל דם הלב
 ודם הטחול ודם הכליות ודם האיברים חייבין עליהן
 מלקות לפי שהוא בלא תעשה, ואין בו כרת [כא ע"ג].
 ומה שאמרנו דם הלב כונתו בזה הדם המתכנס
 ללב בשעת שחיטת בעל החיים, אבל הדם שבלב

הערות וביאורים

'כי קתני אין חייבין עליו על דם דיליה כי קאמר רב
 דאתי ליה מעלמא'. וכן גירסת רש"י (ד"ה דס דיליה וד"ה
 דלמא), וכ"כ הר"ב. ולפ"ז הדין להיפך, דהא דחייב על
 דם שבלב היינו דוקא דם הנבלע בלב משאר מקומות,
 אבל הדם של הלב עצמו פטור. והשפת אמת כתב דהא
 דאמרין (כז ע"ב) לא שנו אלא בלב עוף וכו' מתיישב
 טפי לשיטת רבינו. ועי' דבר אברהם (מ"ז ס' ט א"ה-ו)
 שהאריך בביאור מחלוקת רש"י ורבינו בזה. ועי' שו"ת
 חדות יעקב (י"ד ס' ה). (צא) וב"פ רבינו בחיבורו (הל'
 מאלול אסויות פ"ו ה"ג), והוסיף דטעם האיסור הוא משום
 שהוא תמצית גופן וכחלב בהמה טמאה. (צב) וב"פ
 רבינו בחיבורו (הל' מאלול אסויות פ"ו ה"ד). (צג) וב"כ
 הר"ב. ונראה דאין כונת רבינו דאיכא דרשא כזאת דכל
 דחייבין על שגגתו חטאת חייבין על לא הודע שלו
 אשם, דהרי בגמ' (כז ע"ב) מבואר דילפינן ליה מגזירה
 שוה דמצות ה' מצות ה' דכשם שבחטאת אין חיוב אלא
 בזדונו כרת כן באשם, אלא כונת רבינו לכתוב גוף הדין
 איך הוא לרבנן ולרבי עקיבא. ועי' תורה תמימה (ויקרא
 פ"ה א"ה ק) שנקט דרבינו בא לומר הדרשא, ולפ"ז תמה
 שזה דלא כהגמ'. (צד) בד"ו: האשם אשם ודאי.

(פו) בד"ו ליתא מכאן עד תיבת 'נפסק' הבאה. (פז) ביאר
 הדבר אברהם (מ"ז ס' ט א"ה ד) דודאי אין כונת רבינו
 דדם השותת באחרונה הוא דם התמצית, דהרי מבואר
 בסוגיא (כז ע"ב) דלריש לקיש חייב על דם השותת
 באחרונה בהקזה, ומ"מ בדם התמצית לרבנן ודאי פטור.
 אלא כונת רבינו כאן דלענין דינא דינו של דם השותת
 כדם התמצית לענין שאין בו כרת לרבי יוחנן, לפי שאין
 הנפש יוצאה בו. (פח) מכאן עד 'יוצאה בו' נוסף
 בכתה"י בגליון. (פט) לכאורה מלשון זה משמע דמ"מ
 יש בו איסור מן התורה רק שאין עליו חיוב כרת ומלקות,
 אך רבינו בחיבורו (הל' מאלול אסויות פ"ו ה"ג) כתב שדם
 האדם אסור מדברי סופרים. וכן משמע להדיא בגמ'
 (כמויות ס ע"ב) דמן התורה מותר דם לגמרי. ויש לדחות
 דיוקנו מכאן, דעיקר דבריו כאן להשמיענו הנפק"מ
 למעשה, והיינו שאין כרת ומלקות. (צ) וב"פ רבינו
 בחיבורו (הל' מאלול אסויות פ"ו ה"ג-ד). והיינו שכן גרס
 רבינו בגמרא 'כי קתני אין חייבין עליו בדם דאתי
 מעלמא כי קאמר רב בדם דיליה'. וכן גירסת הרי"ף
 (מולין לט ע"ב) והרא"ש (פ"ה ס' כה). ועי' תפארת ישראל
 (יין א"ה ה) מה שביאר בזה. אך לפנינו בגמרא הגירסא

תב פיהמ"ש כרתות פרק חמישי משנה ב - ו לרמב"ם

שיאמר דבר זה, אלא הם דברי ר' טרפון. אמר אם זה לא נודע לו כלל אלא נשאר בספקו הרי אותו האשם יהיה אשם תלוי ואותן המעות נדבה (צח). ומה שאמר שממין שהוא מביא וכו', ברור, לפי

שאם ודאי לו שמעל שאז הוא חייב אשם ודאי, איל הוא, כמו כן אשם תלוי איל הוא, אם כן שניהם, כלומר אשם ודאי ואשם תלוי, קרבין מזכרי הכבשים כמו שביארנו בהקדמת הסדר הזה [ד"ה והאשם מקריבים]. והלכה כחכמים (צו).

[ג] זה ברור, שהרי מן התורים או מן בני היונה היא מביאה פרידה אחת לחטאת, בין שהיה עליה ספק לידה (צו) או ספק זיבה או שהיתה יולדת ודאית.

[ד] כבר ידעת שר' עקיבה מחייב בספק מעילות אשם

ספק מעילות אשם תלוי (צח).

וכן הלכה (צט).

[ה] ר' יוסי הוא עצמו תנא קמא [כג ע"ה], והלכה כמותו (ק). והענין כולו ברור ואינו צריך פירוש.

[ו] אין ר' עקיבה מדבר כאן כי בדין הזה הושוו דעתו ודעת חכמים, והיינו שחכמים חייבו אשם תלוי מחמת החלב לבדו, והוא מחייבו מחמת החלב ומחמת

והאשם תלוי, שממין שהוא מביא על הודע מביא על לא הודע. אמר [פז] לו ר' עקיבה נראין דבריה במעילה מעוטה, הרי שבא על ידו ספק מעילה במאה מנה, לא יפה לו שיביא אשם בשתי סלעים ולא יביא ספק מעילה במאה מנה. הא מודה ר' עקיבה לר' טרפון במעילה מעוטה. [ג] האשה שהביאה חטאת העוף ספק, אם עד שלא נמלקה

נודע לה שילדה ודאי, תעשנה ודאי, שממין שהיא מביאה על לא הודע מביאה על הודע. [ד] חתיכה של חולין וחתיכה של קודש, אבל את אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן אבל, פטור. ור' עקיבה מחייב באשם תלוי. אבל את

השנייה, מביא אשם ודאי. אבל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השנייה, זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר' עקיבה. ר' שמעון אומר שניהם מביאין אשם אחד. ר' יוסי אומר אין שנים מביאין אשם אחד. [ה] חתיכה של חולין וחתיכה של חלב, אבל את אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן אבל, מביא אשם תלוי. אבל את השנייה מביא חטאת. אבל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השנייה, זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי [פה]. ר' שמעון אומר שניהם מביאין חטאת אחת. ר' יוסי אומר אין שנים מביאין חטאת אחת. [ו] חתיכה של חלב וחתיכה של קודש, אבל את אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן אבל, מביא אשם תלוי. אבל את השנייה, מביא חטאת ואשם ודאי. אבל אחד את הראשונה

[פז] צד"י מתחילה כאן משנה חדשה. [פה] צד"י נוסף: דברי רבי עקיבא. [והוסגר צמחנה שגמרא ד"י צסוגריים עגולים].

הערות וביאורים

אשם ודאי. (צו) וכ"פ רבינו בחיבורו (הל' מעילה פ"ה ה"ה, שגגות פ"ט ה"ה). (צו) בד"ו: נדה. [וזה תמוה מאד, שהרי אין בנדה שום קרבן]. (צח) אך רש"י (כג ע"ה ד"ה אין שנים) כתב דעיקר דברי רבי יוסי הם דלא מהני תנאי בקרבנות ולענין אשם במעילה לא אמר כלום אלא אי לרבנן פטורין ואי לרבי עקיבא כל אחד ואחד מביא אשם תלוי, וכן העתיק הר"ב. ועי' שו"ת טוב עין (סי' יז ד"ה ומו ה"ה). (צט) וכדפסק רבינו לעיל (מ"ז), וכ"פ בחיבורו (הוסף נהערה סט), וכ"פ שם (הל' שגגות פ"ט ה"ה). (ק) וכ"פ רבינו בחיבורו (הל' שגגות פ"ט ה"ה).

(צח) הגר"ז (מנחות ה ע"ה) כתב דמבואר בדברי רבינו דאע"ג דאשם ודאי ואשם תלוי הם שני קרבנות, מ"מ לתרויהו יש שם אחד וחשיבא הבאה אחת ולכך א"צ להתנות. והוסיף עוד דלפ"ז נראה דאם שחט לשם אשם תלוי ואח"כ קודם זריקה נודע לו שודאי מעל והביא מעילתו דכשר האשם ועולה לשם אשם ודאי, אע"ג שבשעת השחיטה לא היה ראוי להיות אשם ודאי שהרי עדיין לא הביא מעילתו וחשיב מחוסר זמן, דמ"מ מכיון שהיה כשר בתורת אשם תלוי אין בו פסול משום מחוסר זמן, וממילא הוא ראוי גם להיות